

science, and as a system of knowledge about the technology of investigating crimes, and the technology itself, a kind of algorithm for investigating crimes, which is implemented in the practical activities of investigators, detectives, prosecutors.

Attention is drawn to the fact that since the mid-80s of the last century, the concept of criminalistics characteristics of crimes has entered the scientific circulation. Its correlation with the subject of proof and the opinions of scientists and practitioners about the place of forensic characteristics in the structure of private methods of investigation of certain types of crimes are analyzed. Based on the analysis, the author substantiates the conclusion that the forensic characterization of crimes should be considered as a structural element of a private investigation methodology and the basis for the development of such methods. Attention is drawn to the mandatory study of the correlation dependences between its elements, which can serve as a key to disclosing a specific crime.

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2021.66.20>

УДК 343.98:343.163

Іван Іванович Когутич
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінального процесу і криміналістики

ORCID 0000-0001-7775-0668

E-mail: kogutich@meta.ua

Львівський національний університет імені Івана Франка

ТАКТИЧНІ СКЛАДОВІ ДІЙ ПРОКУРОРА З УКЛАДЕННЯ УГОДИ ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ ОБВИНУВАЧЕНИМ

Статтю присвячено дослідженню тактичних аспектів участі прокурора в укладенні угоди про визнання винуватості обвинуваченим. Зроблено висновок про необхідність розробки системи криміналістичних рекомендацій щодо забезпечення цього напряму діяльності прокурора – обвинувача у судовому провадженні.

***Ключові слова:** прокурор, тактика, публічне (державне) обвинувачення, угода про визнання винуватості, судове провадження.*

Постановка проблеми. Одним із проявів правових реформ стало впровадження певних елементів міжнародного досвіду й стандартів у вітчизняний кримінальний процес. Зрозуміло, що тут метою, крім іншого, слугував, з одного боку, пошук найоптимальнішої рівноваги між швидким, повним і неупередженим дослідженням усіх обставин кримінального провадження, а з іншого – забезпечення дотримання прав і законних інтересів його учасників.

Відтак, в Україні з'явився інститут кримінального провадження на підставі угод, тобто механізм з окремими договірними (компромісними) елементами під час вирішення кримінально-правових конфліктів, що належить до так званих особливих порядків кримінального судочинства.

Запровадження угод про примирення та визнання винуватості має **на меті забезпечення принципу процесуальної економії**, зменшення витрат на ведення процесу, а також забезпечення потерпілому права на швидке і повне відшкодування заподіяної шкоди. Крім того, закріплення на законодавчому рівні чіткої і детальної процедури примирення між сторонами є виконанням Україною вимог Рамкового рішення Ради ЄС «Про місце жертв злочинів у кримінальному судочинстві» (2001/220/ ША від 15.03.2001), згідно з яким кожна країна-учасниця повинна намагатися сприяти медіації у кримінальних справах [1].

Назагал, інститут кримінального провадження на підставі угод бере свій початок в англосаксонській правовій доктрині, та з плином часу він доволі динамічно трансформувався і в правову систему континентальних держав.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання процесуальної регламентації кримінального провадження на підставі угод активно досліджуються у вітчизняній літературі (передусім, розробки Г. Власової, Ю. Дьоміна, О. Калужинського, Я. Ковальової, А. Лапкіна, Д. Лобаня, Д. Лупека, С. Малихіної, С. Марка, С. Паславського, М. Савіна, Ю. Севрука, Г. Середи, А. Терно, О. Толочка, Г. Тюріна, М. Хавронюка, Л. Хруслової та ін.), проте проблематика особливостей реалізації функції обвинувачення у кримінальному провадженні на підставі угод, а тим пече, тактичні аспекти цієї діяльності прокурора – обвинувача, відображена в наукових розвідках не так вже й активно, як того вимагають сучасні виклики.

Мета дослідження. Визначення тактичних складових дій прокурора з укладання угоди про визнання винуватості обвинуваченим та надання відповідних криміналістичних рекомендацій.

Викладення основного матеріалу. Нагадаємо окремі нормативні складові реалізації процесуальної функції обвинувачення у кримінальному провадженні на підставі угоди з підозрюваним (обвинуваченим) про визнання винуватості, а саме, що:

1) моментом виникнення можливості започаткувати процедуру укладення угоди про визнання винуватості між прокурором і підозрюваним (обвинуваченим) є повідомлення особі про підозру та відповідне ініціювання самої угоди;

2) угода про визнання винуватості може бути укладена за ініціативою або прокурора, або самого підозрюваного чи обвинуваченого;

3) вже на етапі ініціювання угоди (або навіть до цього етапу, якщо ініціатором є прокурор) прокурором має бути надана оцінка обґрунтованості підозри (обвинувачення), достатності доказів для доведення вини підозрюваного у суді, а також враховані обставини, передбачені ст. 470 КПК України;

4) наявні два етапи реалізації функції обвинувачення на підставі угод: підготовчий та остаточний:

– підготовчий – від ініціювання угоди до направлення прокурором обвинувального акта до суду з укладеною угодою (для нього характерні такі дії, як: а) ініціювання угоди, б) проведення домовленостей, в) укладення угоди, г) підписання угоди сторонами, законними представниками, і г) додатково, якщо угоду укладено у стадії досудового розслідування, – отримання висновку експерта або завершення проведення необхідних слідчих (розшукових) дій щодо збирання та фіксації доказів, які можуть бути втрачені із плином часу або які неможливо буде провести пізніше без істотної шкоди для їх результату у разі відмови суду в затвердженні угоди (ч. 1 ст. 474 КПК України);

– остаточний – реалізація функції обвинувачення у судовому засіданні щодо безпосереднього розгляду угоди;

5) є дві ситуації реалізації функції обвинувачення на підставі угод: ініціювання угоди на стадії досудового розслідування; ініціювання угоди під час розгляду кримінальної справи в суді до виходу суду до нарадчої кімнати для ухвалення вироку (ч. 5 ст. 469 КПК України);

5) участь прокурора у розгляді судом угоди про визнання винуватості є обов'язковою (ч. 2 ст. 474 КПК України);

6) реалізацію функції обвинувачення у кримінальному провадженні на підставі угоди про визнання винуватості характеризує специфіка статусу її суб'єктів (передусім, розподіл між ними повноважень). Цими суб'єктами у стадії досудового розслідування є прокурор та слідчий: лише на прокурора покладено повноваження з укладення угоди про визнання винуватості (він зобов'язаний невідкладно («за першої можливості») надіслати до суду обвинувальний акт з підписаною сторонами угодою тощо); слідчий також є активною дійовою особою, принаймні, саме він у загальному порядку складає обвинувальний акт; на стадії ж судового провадження – винятково прокурор – обвинувач;

7) доказова діяльність прокурора щодо розгляду угоди про визнання винуватості у підготовчому судовому засіданні є ускладненою через обмежену його можливість реалізувати такий стандарт – як доведення в суді винуватості особи поза розумним сумнівом. Зазначене зумовлює суддів відступати від вимог законодавця (ч. 4 ст. 291 КПК України) і витребувати матеріали, які були зібрані органами досудового розслідування для прийняття рішення про затвердження угоди.

Відтак, навіть із щойно наведеного (а це – лише незначна частка положень інституту угод) випливає, що діяльність прокурора – обвинувача (з позиції не винятково «викривальника», а й дослідника всіх обставин кримінального провадження, який критично ставиться до одержуваної інформації на основі об'єктивного, повного і всебічного аналізу) з укладення угоди про визнання винуватості обвинуваченим та її судового затвердження є пізнавальною та організаційно – багатоаспектною і такою, що потребує відповідного тактичного супроводу (забезпечення). Цей супровід матиме вигляд нового напрямку тактико – криміналістичного забезпечення так званих компромісних процедур у кримінальному провадженні. Воно, назагал, повинно містити рекомендації, принаймні щодо: локаліза-

ції (унеможливлення) непродуктивного конфлікту між обвинуваченням і обвинуваченим та непрогнозованих компромісів між ними та іншими учасниками кримінального провадження; наявності адекватних способів переконання обвинуваченого в безперспективності його протидії судочинству і потребі співпраці з прокурором і судом на основі зворотного зв'язку із врахуванням специфіки професійного захисту та ситуаційного аналізу того чи іншого варіанта захисної тактики тощо.

Вже знаємо, що залежно від завдань (спрямованості) на рівні конкретизації загально визнаних основних трьох процесуальних функцій, тактику підтримання публічного (державного) обвинувачення розмежовують на окремі підсистеми, а саме:

а) викривальну тактику (це, передусім, тактичні прийоми з елементами криміналістичного дезінформування класу фікцій – «створення незаповненості»; «зняття напруженості»; «фронтальний (лобовий) допит»; «інертний допит» (уповільнений); «форсований допит» (прискорений) або по – іншому прийом «послідовності»; «непрямий допит», по-іншому «відволікання уваги»; «очікування»; «спалення мостів»; «допущення легенди» тощо);

б) корегуючу тактику (тактичні прийоми виявлення й локалізації добросовісних помилянь у показаннях, актуалізації забутого – «постановка запитань», у тому числі нагадуючих, із використанням психічних явищ асоціації: за суміжністю (часова асоціація), за схожістю, за протилежністю (контрастом), наглядності); «пред'явлення доказів» тощо);

в) переговорну тактику (тактичні прийоми стимулювання установки на необхідність спілкування та необхідність повідомлення правдивих показань: роз'яснення допитуваному суті відповідного процесуального становища; демонстрація перспектив ситуації, що склалася; роз'яснення широчерданості розкаяння, інших пом'якшуючих обставин; використання позитивної оцінки окремих якостей особи; переконання необхідності надання допомоги суду; роз'яснення суті наслідків вчиненого кримінального правопорушення (злочину) або можливості їх вчинення в майбутньому; використання «публічної актуалізації позитивних рис»; формування в особі враження про неможливість і недоцільність повідомляти неправду, замовчувати певні факти; звернення до почуття справедливості, совісті, чесності, добросовісності тощо);

г) тактику забезпечення, по-іншому – тактику створення умов для ефективної реалізації тактичних прийомів безпосереднього впливу (тактичні прийоми розпізнання (діагностування) завідомо неправдивих показань: «судовий аналіз» – зіставлення різних варіантів змінених показань між собою та з іншими доказами у справі; послідовне дослідження показань; «постановка запитань» – контрольних, для повторного викладу окремих чи всіх фактів, уточнюючих, навідних тощо; встановлення психологічного контакту).

У контексті діяльності прокурора з укладення угоди про визнання винуватості обвинуваченим найактуальнішою є, як на нас, переговорна тактика.

Теорія комунікації тактику ведення переговорів, розглядає дієвим інструментом у вирішенні проблем комунікантів як відображення їх уміння переконувати й бути іманентним (властиво готовим) до компромісу [2; 3].

Сам термін «переговори» – це за суттю набір тактичних прийомів, спрямованих на пошук компромісних рішень для цілкому конфліктуючих сторін.

Стадіями проведення переговорів є: підготовка до переговорів; попередній вибір позиції; пошук компромісу; завершення. Кожній з цих стадій притаманні виокремлені але взаємообумовлені тактичні прийоми.

У контексті аналізованого нами предмета вищеозначену переговорну тактику доцільніше було б названо трансформувати в категорію «тактика прокурорського переконання й забезпечення компромісних процедур у кримінальному провадженні» (хоча б тому, що, по-перше, саме прокурор ініціює відповідними тактичними засобами угоду чи винятково йому повинні заявити відповідне клопотання про угоду стосовно визнання винуватості, а по-друге, правові наслідки і тактичні особливості судового дослідження суттєво окреслені саме цією компромісною угодою).

Відтак, складова тактики прокурорського переконання й забезпечення компромісних процедур у кримінальному провадженні повинна містити систему рекомендацій щодо організаційного, інформаційного і ресурсно-кадрового забезпечення цієї діяльності з тим щоб: а) унеможливити формальне ставлення до своїх обов'язків з боку відповідних учасників цього провадження; б) попередити (не допустити) непередбачені компроміси між стороною захисту і потерпілим, а також свідками обвинувачення; в) сприяти винятково об'єктивному висвітленню у засобах масової інформації реального стану речей (за умови журналістського інтересу до конкретної компромісної процедури) тощо. Принаймні, вже це стане підґрунтям для ефективного застосування тактики створення умов (підготовки) і безпосереднього укладення угоди про визнання винуватості обвинуваченим.

Видається, що не стільки безпосереднє переконання, скільки саме аргументування власної позиції у формі демонстрації можливостей публічного (державного) обвинувачення в суді найефективніше актуалізує як перспективу засудження винного, так і доцільність компромісу в конкретно взятому випадку. Адже відомо, що аргументування міцності своєї позиції – це форма непрямого переконання, побудованого на зародженні у комуніканта підсвідомих відчуттів про безперспективність протидії.

Ось, скажімо, як прокурор може тактично вдало залучити адвоката – захисника до ініціювання його підзахисного до започаткування процедури з укладення ним угоди з прокурором про визнання своєї винуватості.

Ураховуючи, що сторона захисту, особливо у групових злочинах, не завжди узгоджена в своїх приватно-матеріальних інтересах (наявність конфліктів між співучасниками групового злочину; намагання перекласти тягар відповідальності за вчинене один на одного; неприхована і тактично підсилена слідчим (прокурором) антипатія, яку співучасники відчувають один до одного, у тому числі і внаслідок різноваріантної взаємозалежності

ті, що принижує гідність когось із них; аналогічно підсилені сумніви у «взаємонадійності» і нездатності до кінця притримуватися наперед обумовленої між ними лінії поведінки на слідстві (суді) тощо), у прокурора є реальні можливості готувати підґрунтя для реалізації інституту угоди між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості. Тут це матиме форму реалізації засобами тактики викриття співучасників групового злочину шляхом заохочення так званого виказу (доносу) одним чи декількома із них.

Іншими словами, прокурор шляхом тактичного впливу з метою подолання протидії правосуддю, може не лише роз'яснити підозрюваному на стадії досудового розслідування (як і обвинуваченому в суді, за умови спілкування поза присутності інших підозрюваних, обвинувачених), що його показання – це не лише джерело захисних (викривальних) доказів, а й засіб його захисту від обмови з боку співучасників. Одночасно з цим «презентує» можливість інституту угоди про визнання винуватості, акцентуючи увагу на тому, що за відмови від «компромісу» ним, угода може бути запропонована іншим його в минулому «друзям».

Ця форма компромісної процедури може бути реалізована прокурором у два тактичні способи: або безпосередньо ним самим, або (що є більш перспективно реальнішим) – залучивши адвоката – захисника потенційного укладача угоди про винуватість.

Саме за другого способу захисник діючи безумовно винятково в інтересах свого клієнта взмозі суттєво фахово допомогти в цьому процесі. Адже роз'яснення підзахисному всіх деталей обставин угоди та її наслідків безпосередньо адвокатом будуть переконливішими, аніж, коли б це робив прокурор (погодьмось, довіра до свого захисника майже завжди є вразі більшою за довіру до прокурора).

Відтак прокурор, використовуючи тактичний прийом «надання ініціативи», створює можливість самому захисту реалізувати започаткування процедури укладення угоди між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості шляхом обмірковування зі своїм підзахисним її перспектив у ході, винятково, конфіденційного спілкування немов би за ініціативою самого адвоката.

Можливою є й ситуація, коли обвинувачений ініціативу прокурора про застосування угоди про визнання винуватості сприйматиме, передусім, як доказ слабкості позиції обвинувачення. Тому прокурору необхідно належно обґрунтувати свою пропозицію: наявною позитивною практикою застосування цього інституту, а також роз'ясненнями його сутності та прийнятних як для обвинуваченого перспектив (а саме, що угода про визнання винуватості розглядається лише як: а) можливість покращення становища обвинуваченого; б) засіб нейтралізації різноманітних хитрощів захисника, скерованих, головню, на зволікання судового розгляду кримінального провадження (особливо за реальних випадків неодноразових заяв суду адвокатом необґрунтованих клопотання, надуманих скарг тощо).

Так чи інакше, якість аргументації на підтвердження доречності угоди про визнання обвинуваченим винуватості залежить від правильного на-

дання прокурором у межах вже згадуваних переговорів із ним відповідної інформації, вміння відстоювати принципові позиції з одночасним врахуванням інтересів самого обвинуваченого.

Також важливо роз'яснити обов'язок обвинуваченого щодо співпраці у викритті кримінального правопорушення, вчиненого іншою особою (за наявності таких), а також того, що обвинувачений за умисне невиконання угоди про визнання винуватості може бути притягнутий до кримінальної відповідальності за ст. 389-1 КК України.

Певні тактичні особливості притаманні й етапу безпосереднього укладення угоди, який являє собою організаційні й комунікативні аспекти уточнення позицій прокурора й обвинуваченого (його захисника); складання тексту проекту угоди; внесення відповідних виправлень до тексту; роз'яснення прокурором іншій стороні наслідків невиконання угоди; виготовлення остаточного варіанта угоди; ознайомлення обвинуваченого з ним; підписання сторонами угоди про визнання винуватості тощо.

Якщо обвинувачений не володіє мовою, якою здійснюється кримінальне провадження, то в такому разі прокурору необхідно складати та направляти до суду два примірники угоди про визнання винуватості, один з яких – на рідній мові обвинуваченого. Справжність перекладу повинна бути засвідчена перекладачем (ч. 4 ст. 29 КПК України) – це умова, що забезпечуватиме дотримання прав і захист інтересів обвинуваченого, сприятиме його обізнаності щодо обов'язків, покладених на нього угодою про визнання винуватості [4, с. 96].

Тактично важливою є також роль прокурора в укладенні угоди про визнання винуватості у кримінальних провадженнях, в яких беруть участь кілька обвинувачених. Така його діяльність, окрім визнання винуватості обвинуваченим має бути спрямована на налагодження психологічного контакту та добровільного схилення його до співпраці з метою притягнення до відповідальності інших співучасників кримінального правопорушення. Водночас, коли кримінальне правопорушення вчинено у співучасті, і один із співучасників погоджується укласти угоду про визнання винуватості, виказавши інших, досягнення відповідних домовленостей з іншими співучасниками може бути визнане недоцільним з тактичних міркувань [4, с. 106].

Певні тактичні особливості притаманні також застосуванню заходів безпеки в межах забезпечення укладення угоди про визнання винуватості.

Погодьмось, часто укладення угоди про визнання винуватості (у разі визначення в тексті угоди умови співпраці у викритті кримінального правопорушення, учиненого іншою особою) може супроводжуватися суттєвими та реальними ризиками щодо безпеки і самого обвинуваченого, і його рідних та близьких. Ініціатор угоди повинен усвідомлювати, що обумовлена співпраця – це не лише шлях до пом'якшення покарання, а й реальна перспектива наразити на небезпеку життя обвинуваченого і життя його рідних та близьких.

Вплив на обвинуваченого, який виявив бажання укласти угоду про визнання винуватості, а також на його рідних і близьких, може здійснюва-

тись з різною метою: примусити відмовитися від давання показань щодо іншого обвинуваченого, який притягується до кримінальної відповідальності; змусити змінити показання на більш сприятливі для останнього; з помсти за допомогу суду тощо.

Відтак, прокурор зобов'язаний забезпечити всі складові права на безпеку обвинуваченого, який ініціював або погодився на угоду про визнання винуватості та інших осіб, визначені ч. 1 ст. 5 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві».

Прокурор, як сторона угоди про визнання винуватості в кримінальному провадженні, на яку покладено подальший контроль за виконанням умов цієї угоди, згідно зі своїми повноваженнями, зобов'язаний вжити відповідних заходів щодо усунення ризиків небезпеки для іншої сторони угоди і створити необхідні умови для виконання обвинуваченим узятих на себе за угодою зобов'язань.

Приводом для вжиття заходів забезпечення безпеки може бути: а) заява обвинуваченого, члена його сім'ї або близького родича; б) звернення керівника відповідного державного органу; в) отримання оперативної та іншої інформації про наявність загрози життю, здоров'ю, житлу і майну зазначених осіб [5].

Особливої уваги потребує забезпечення вже частково згадуваної конфіденційності зносин обвинуваченого з прокурором стосовно укладення угоди про визнання винуватості. Саме прокурор забезпечує це організаційно, в тому числі ініціюючи рішення суду про здійснення кримінального провадження у закритому судовому засіданні (впродовж усього судового провадження або його окремої частини) задля забезпечення безпеки осіб, які беруть у ньому участь.

Так чи інакше, з метою забезпечення належного захисту від помсти і залякування щодо обвинуваченого, який уклав угоду про визнання винуватості, необхідно дотримуватися режиму конфіденційності відомостей про укладення у кримінальному провадженні угоди та її змісту. Відомості про затвердження такої угоди не повинні підлягати оприлюдненню в Єдиному державному реєстрі судових рішень. Крім того необхідно, щоб і прокурор, і інші особи, які беруть участь в укладенні та затвердженні угоди про визнання винуватості, давали підписку про її позасудове нерозголошення.

Висновки. Звичайно, вищенаведене – лише коротка спроба вступу до проблематики необхідності й допустимості застосування тактико-криміналістичних аспектів у діях прокурора з укладення угоди про визнання винуватості обвинуваченим. Хотілося б, щоб стало зрозумілим й те, що майбутні належно розроблені рекомендації й висновки в означеному сегменті науки криміналістики можуть стати підґрунтям для подальшого розвитку кримінального процесуального законодавства у сфері локалізації протиріч функціональної характеристики відповідних учасників кримінального судочинства, зокрема, у галузі застосування інституту кримінального провадження на підставі угод.

Перелік посилань

1. Основоволожне рішення Ради Європейського Союзу від 15.03.2001 про місце жертв злочинів у кримінальному судочинстві (2001/220/JHA): URL: https://issuu.com/uccg/docs/16_fr_decision_ukr.
2. Семенов О. М., Насіленко Л. А. Професійна комунікативна підготовка майбутніх юристів: теорія і практика: монографія. Суми, 2015. 324 с.
3. Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації: навчальний посібник. Київ: Академія, 2010. 312 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/3033287>
4. Трекке А. С. Кримінальне провадження на підставі угоди про визнання винуватості: Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Ірпінь, 2018. 255 с. URL: <http://www.nusta.edu.ua/wp-content/uploads/2016/11/dis-ilovepdf-compressed.pdf>
5. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23.12.1993 № 3782-XII: URL: http://sc.gov.ua/ua/2013_rik.html. (Дата звернення 11.11.2018).

References

1. Fundamental Decision of the Council of the European Union of 15.03.2001 on the place of crime victims in criminal proceedings (2001/220/JHA). Retrieved from: [https://issuu.com/uccg/docs/16_fr_decision_ukr\(in Ukrainian\)](https://issuu.com/uccg/docs/16_fr_decision_ukr(in%20Ukrainian)).
2. Semenoh, A. N., Nasilenko, L. A. (2015). Professional communication training of future lawyers: theory and practice: monograph. Sumy. 324 p. (in Ukrainian).
3. Yashenkova, A. V. (2010). Fundamentals of the theory of speech communication: a textbook. Kyiv. 312 p. Retrieved from: <https://www.twirpx.com/file/3033287> (in Ukrainian).
4. Trekke, A. S. (2018). Criminal proceedings based on a plea agreement: Qualifying scientific work as a manuscript. Irpin. 255 p. Retrieved from: <http://www.nusta.edu.ua/wp-content/uploads/2016/11/dis-ilovepdf-compressed.pdf> (in Ukrainian).
5. On ensuring the safety of persons participating in criminal proceedings: Law of Ukraine dated December 23, 1993 No. 3782-XII: Retrieved from: http://sc.gov.ua/ua/2013_rik.html. (Access date 11.11.2018). (in Ukrainian).

ТАКТИЧЕСКИЕ СОСТАВНЫЕ ДЕЙСТВИЯ ПРОКУРОРА ПРИ ЗАКЛЮЧЕНИИ СОГЛАШЕНИЯ О ПРИЗНАНИИ ВИНЫ ОБВИНЯЕМЫМ

И. И. Когутич

Статья посвящена исследованию отдельных тактических аспектов участия прокурора в заключении соглашения о признании вины обвиняемым. Сделан вывод о необходимости разработки системы криминалистических рекомендаций относительно обеспечения этого направления деятельности прокурора – обвинителя в судебном разбирательстве.

Констатировано, что в Украине появился институт уголовного процесса на основании соглашений, то есть механизм с отдельными договорными (компромиссными) элементами во время решения уголовно-правовых конфликтов, который принадлежит к так называемым особым порядкам уголовного судопроизводства.

Отмечено, что в противовес достаточному вниманию ученых к вопросам процессуальной регламентации уголовного судопроизводства на основании соглашений, тактические аспекты этой деятельности прокурора-обвинителя почти выпали из поля зрения научных исследований, что никоим образом не соответствует современным вызовам преступности.

Установлено, что деятельность прокурора-обвинителя по заключению соглашения о признании вины обвиняемым и его судебного утверждения является познавательной и организационно – разноаспектной, требующей соответствующего тактического сопровождения (обеспечения). Это сопровождение будет новым направлением тактико-криминалистического обеспечения так называемых компромиссных процедур в уголовном производстве. Оно должно содержать рекомендации, по крайней мере, относительно: локализации непродуктивного конфликта между обвинением и обвиняемым, а также непрогнозируемых компромиссов между иными участниками уголовного судопроизводства; наличия адекватных способов убеждения обвиняемого в бесперспективности его противодействия прокурору и суду и потребности сотрудничества с ними на основе обратной связи с учетом специфики профессиональной защиты и ситуационного анализа того или иного варианта тактики защиты.

В контексте деятельности прокурора по заключению соглашения о признании вины обвиняемым самой актуальной является, так называемая, переговорная тактика. Ее, в русле анализируемого предмета, целесообразнее было бы называть тактикой прокурорского убеждения и обеспечения компромиссных процедур в уголовном процессе. Ее составные элементы – это система рекомендаций относительно организационного, информационного и ресурсно-кадрового обеспечения деятельности прокурора по заключению соглашения о признании вины обвиняемым с тем, чтобы: а) сделать невозможным формальное отношение к своим обязанностям со стороны соответствующих участников уголовного процесса; б) предупредить непрогнозируемые компромиссы между стороной защиты и потерпевшим, а также свидетелями обвинения; в) способствовать исключительно объективному освещению в средствах массовой информации реального положения вещей (в условиях журналистского интереса к конкретной компромиссной процедуре). По крайней мере, уже это станет почвой для эффективного применения тактики создания условий для подготовки и непосредственного заключения соглашения о признании вины обвиняемым.

Ключевые слова: прокурор, тактика, публичное (государственное) обвинение, соглашение о признании вины, уголовное судопроизводство.

TACTICAL COMPONENTS OF THE PROSECUTOR'S ACTIONS TO CONCLUDE A PLEA AGREEMENT FOR THE ACCUSED

I. Kohutych

The article is devoted to the study of certain tactical aspects of the prosecutor's participation in the conclusion of an agreement on the confession of guilt by the accused. It is concluded that it is necessary to develop a system of

forensic recommendations regarding the provision of this direction of the prosecutor's activity in court proceedings.

It is stated that the institution of criminal procedure has appeared in Ukraine based on agreements, that is, a mechanism with separate contractual (compromise) elements during the resolution of criminal legal conflicts, which belongs to the so-called special orders of criminal proceedings.

It is noted that, in contrast to the sufficient attention of scientists to the issues of procedural regulation of criminal proceedings based on agreements, the tactical aspects of the activities of the prosecutor almost get out of sight of scientific research, which is in no way consistent with modern challenges of combating crime.

It has been established that the activities of the prosecutor to conclude an agreement on the confession of guilt by the accused and his/her judicial approval are cognitive and organizationally diverse, requiring appropriate tactical support (provision). This support will be a new direction of tactical and forensic support of the so-called compromise procedures in criminal proceedings. It should contain recommendations, at least regarding localization of an unproductive conflict between the prosecution and the accused, as well as unpredictable compromises between other participants in criminal proceedings. It should contain recommendations the availability of adequate ways to convince the accused of the futility of his/her opposition to the prosecutor and the court and the need to cooperate with them based on feedback, taking into account the specifics of professional defense and a situational analysis of one or another variant of defense tactics.

In the context of the prosecutor's activities to conclude an agreement on the plea of the accused, the most relevant is the so-called negotiation tactics. In the mainstream of the analyzed subject, it would be more expedient to call it the tactics of prosecutorial persuasion and ensuring compromise procedures in the criminal process. Its constituent elements are a system of recommendations regarding the organizational, informational and resource-personnel support of the prosecutor's activities to conclude an agreement on the plea of the accused in order to

a) make it impossible for the relevant participants in the criminal process to formally treat their duties;

b) prevent unpredictable compromises between the defense and the victim, as well as prosecution witnesses;

c) promote exclusively objective media coverage of the real state of affairs (in conditions of journalistic interest in a specific compromise procedure). At least, this will already become the basis for the effective use of tactics of creating conditions for the preparation and direct conclusion of an agreement on the plea of the accused.

Key words: prosecutor, tactics, public (state) prosecution, plea agreement, criminal proceedings.